

Nr. 7(153)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2024. gada 1. jūlijs

VIETĒJĀS NOZĪMES BIBLIOTĒKA

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Kā rakstījām iepriekš, aprīlī Latvijas Neredzīgo bibliotēkā norisinājās akreditācijas procesi, kuru laikā Latvijas Bibliotēku padomes komisija iepazinās ar mūsu bibliotēkas darbu un tās sasniegumiem. Darbs pie novērtējuma ir noslēdzies, kā rezultātā padome Latvijas Neredzīgo bibliotēkai piešķirusi Vietējās nozīmes bibliotēkas statusu. Kopumā darbs bija novērtēts atzinīgi, tāpēc ar prieku turpinām piedāvāt un attīstīt mūsu pielāgotu pakalpojumu nodrošināšanu visā Latvijā.

Šobrīd mūsu bibliotēka attīsta savas kompetences metodiskajā darbā ar citām valsts un pašvaldību bibliotēkām. Viens no pirmajiem darbiem metodiskā un konsultatīvā atbalsta sniegšanā valsts un pašvaldību bibliotēkām tiešās mērķauditorijas apkalpošanā notika 29. maijā, kad, sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centru, mūsu bibliotēka piedalījās izglītojošā tiešsaistes seminārā «Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās». Semināra mērķis bija izskaidrot pielāgotās literatūras resursu, t.sk., vieglajā valodā, pieejamību Latvijas Neredzīgo bibliotēkā un to izmantošanu; paplašināt citu bibliotēku darbinieku kompetences, piedāvājot pielāgotās literatūras resursus dažādos formātos tiešajai mērķauditorijai. Seminārā

piedalījās Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktore Andra Jākobsone, Braila un pielāgotās drukas nodaļas vadītāja Gunta Bite un direktora vietnieks skaņu ierakstu un IT jautājumos Uģis Skuja. Semināru tiešsaistē apmeklēja vairāk nekā 200 bibliotekāru, kas ļauj ticēt, ka pielāgotās literatūras lasītājiem turpmāk būs lielākas iespējas saņemt atbilstošas grāmatas.

Nenoliedzami ceļš pie pielāgotās literatūras lasītājiem ir cieši saistīts ar informācijas apriti, izmantojot bibliotēku tīklu. Tāpēc būtiska ir bibliotekāru kompetence arī darbā ar pielāgotu literatūru, kas saistīta ar dažādiem ierobežojumiem vai speciāliem noteikumiem. Vairākas bibliotēkas, kas jau ilgstoši sadarbojas ar mums, atzinīgi izteikušās par iespēju paplašināt savu lasītāju loku, iekļaujot tajā arī lietotājus ar dažādām lasīšanas grūtībām. Tas vēlreiz apliecina to, ka visa pamatā ir vēlme savā darbā ieviest inovācijas un spēja apgūt jaunas darba prasmes.

Katru gadu Latvijas Neredzīgo bibliotēka izdod vairāk nekā 80 audiogrāmatas, 45 grāmatas palielinātā drukā, 22 — Braila rakstā, kā arī 4 grāmatas vieglajā valodā. Tas iespējams pateicoties profesionālam un savā darbā ieinteresētam personālam, kas ne tikai garantē izdevumu kvalitāti, bet arī dod iespēju izdot oriģinālgrāmatas vieglajā valodā. Viena no šādām grāmatām lasītājiem būs pieejama augustā. Tās veidošanā un izdošanā iesaistīti vairāki cilvēki, kam

bibliotēka izsaka lielu pateicību. Tie ir gan literārā darba konsultanti un redaktori, gan māksliniece, gan arī ziedotāji, patiecoties kuriem, grāmata iespiesta tipogrāfijā un izdota cietos vākos. Vairāk par šo grāmatu pastāstīsim «Bazūne» augusta numurā. Līdz

tam aicinām lasīt jūnijā izdoto Annas Brigaderes pasaku vieglajā valodā «Sprīdītis» ar mākslinieces Elīnas Veinbergas ilustrācijām.

Atgādinām, ka grāmatas vieglajā valodā var lasīt ikviens interesents. Šobrīd bibliotēkas krājumā atradīsiet 14 šādas grāmatas.

IESKATS GRĀMATĀ

HAROLDA FRAJA CEĻOJUMS

Herma Cīrule

BPDN maketētāja

Lasītājiem palielinātajā drukā pieejama Reičelas Džoisas grāmata «Harolda Fraja neticamais svētceļojums», kas aizvedīs pārdomu un emociju pasaulē.

Harolds Frajs saviem vecākiem bija vienīgais un nevajadzīgais bērns. Bērnībā nesāņēmis mīlestību, iedrošinājumu, viņš veidojās bailīgs, par sevi nepārlicināts bērns.

Diemžēl tas ietekmēja arī viņa tālāko dzīvi, kad bija jāpieņem kādi svarīgi lēmumi.

Viņam nebija ne draugu, ne ienaidnieku. Nevienam par viņu neko īsti nezināja, tāpat kā viņš par citiem. Viņš vairījās no konfliktiem. Dzīvoja, it kā raugoties uz visu no malas. Harolda dzīvē ienāca trīs svarīgi cilvēki — sieva Morīna, dēls Deivids un darba kolēģe Kvīnija. Tomēr arī viņi nedeva Haroldam tādu spēku, kas ļautu tikt pāri bailēm, neizlēmībai un nevērtības sajūtai. No tā cieta viņam tuvie cilvēki un Harolds jutās vainīgs.

Morīna nespēja piedot Haroldam nozīmīgās lietas, kurās viņš ir bijis neizlēmīgs, taču šī vainošana jau kļuva par pieradumu un Morīna pārmeta arī to, ko viņš nebūtu varējis ietekmēt. Viņš nebija spējis atrast ceļu uz Deivida noslēgto pasauli, nebija spējis aizkavēt dēla pašnāvību.

Morīna, netiekot galā ar dēla zaudējuma sāpēm, visā vainoja Haroldu. Varbūt ir vieglāk, ja var uzvelt kādam savu nastu. Jo nav jau kur tās sāpes likt. Kaut kur viņai bija

jāliek tas, kas viņu iekšēji plosīja un vispieņemotākais šķita Harolds, kurš tikai vēl vairāk saguma un klusēja.

Harolds ar visu samierinājās un necentās sevi attaisnot, taču mainīt kaut ko nebija viņa spēkos. Neizrunāšanās kalns kļuva ar katru dienu augstāks un augstāks.

Bija pagājuši 20 klusēšanas gadi. Aiz kalniem Morīnas un Harolda pirmā tikšanās, iemīlēšanās, smieklis... Dzīve kļuvusi par pieradumu, kad otrs cilvēks kļuvis kā skapis, galds vai cita mēbele, kas stāv savā ierastajā vietā un tu ik dienas paej tai garām pat neievērojot. Katra nākamā diena ir tāda pati kā iepriekšējā — tikpat ikdienišķa, tikpat paredzama. Pie tā pierod. Pierod neko negaidīt.

Ar Kvīniju Harolds iepazīs darbā, kur citi viņu kariķēja, izsmēja. Harolds bija vienīgais, kurš nesmējās, kurš juta līdzī.

Viņi ar Kvīniju kļuva draugi. Viņai varēja uzticēt to, ko nevienam citam, zinot, ka viņa uzklausīs, nenosodīs, sapratīs, paturēs stāstīto pie sevis. Kvīnija pierādīja, ka ir uzticams draugs, uzņemoties atbildību par Harolda nodarījumu darba devējam Nepjeram uz sevi un tādējādi zaudējot darbu.

Kad Kvīnija bija prom, Harolds viņu neuzmeklēja, lai atvainotos, pateiktos, bet dzīvoja vienkārši tālāk. Arī tas gadiem kā smags akmens bija nospiedis viņa sirdi.

Kādu dienu Harolds saņēma vēstuli no Kvīnijas, kurā viņa rakstīja, ka mirst no vēža un atrodas Svētā Bernardīna hospisā Bervikā pie Tvīdas.

Atbildot uz vēstuli viņš varēja tik vien pateikt kā «Man ir žēl». Līdzjūtības vārdi, uzlikti uz papīra, izskatījās formāli un neatspoguļoja to, ko viņš patiesībā juta. Vai viens teikums: «Man ir žēl» varēja izteikt visu izjūtu smagumu? Taču citus — labākus vārdus viņš nezināja.

Harolds izgāja no mājas un devās līdz tuvākajai pastkastītei... Neticami, cik grūts izrādījās ceļš līdz tai un roka necēlās iemest tur vēstuli, it kā tā būtu tik smaga, ka nav iespējams pacelt. Varbūt ne šajā, varbūt nākamajā... It kā tās būtu pieturas, kurās viņam jāizdara kāda izvēle...

Harolds, aizdomājies par savas dzīves bezjēdzību, par to, ko, vairīdamies no cilvēkiem, savā dzīvē palaidis vējā, par to, ka nekad nav bijis gatavs riskēt vai rīkoties pārgalvīgi, pieņēma sev absolūti neraksturīgu lēmumu — piezvanīja uz Svētā Bernardīna hospisu, lūdzot nodot ziņu Kvīnijai Henesijai:

«Pasakiet, ka Harolds Frajs ir ceļā. Viņai ir tikai jāgaida. Jo, redziet, es viņu izglābšu. Es turpināšu iet, un viņai ir jāturpina dzīvot.»

Un Harolds ticēja — kamēr vien viņš būs ceļā, kamēr Kvīnija viņu gaidīs — viņa nemirs.

Šis ceļojums bija ne tikai fizisks, bet arī garīgs, kad dzīve tiek izgaismota un tu ieraugi visu citām acīm. It kā tas vērtētājs, kas tevī, visu redzētu citādāk, viedāk, skaidrāk.

Kilometrs pēc kilometra, spēka izsīkums, savainotas kājas, sastapšanās ar dažādiem cilvēkiem un viņu viedokļiem, uzmundrinājumi un šaubas, ar ko Haroldam nācās saskarīties. Fiziska un garīga cīņa pašam ar sevi. Taču tas viņu nevarēja atturēt.

Harolds gāja no pilsētas uz pilsētu, stāstot par sevi, par Kvīniju, uzklausot citus. Par spīti fiziskām sāpēm un nogurumam, viņš turpināja ceļu, it kā sasniedzot mērķi viņš kaut ko sasniegtu un uzvarētu arī pats sevi. Svētceļojums ir un paliek tikai ceļojums, ja nekas nemainās cilvēkā pašā.

Saskaroties ar dažu cilvēku skepsi, reizēm Haroldu sāka mākt šaubas. Taisnība jau

viņiem visiem — viņš ir vecs vīrs, visu mūžu pavadījis slēgtās telpās, nekādus lielos gabalus nav staigājis, uz vecumu — vēl mazāk, viņam nav treniņa, rūdījuma, nav nekādas sajēgas par kartēm. No mājām izejot, viņš nav paņēmis līdzī neko, kā jau aizejot tikai līdz pastkastītei. Tāds vērtējums bija loģisks.

Vai viņš nav uzņēmis pārāk daudz? Vai nebūtu pieticis ar vēstuli?

Bija brīži, kad Harolds vairs nespēja ne domāt, ne kavēties atmiņās. Viņš, spītējot sāpēm, nogurumam un nespēkam, automātiski soļoja uz priekšu.

Uz īsāku vai garāku laikposmu viņam pievienojās dažādi cilvēki, lai glābtu Kvīniju. Harolds pat nepamanīja, kurā mirklī tika ievilkts tādā kā lētā balagānā ar savstarpējiem strīdiem, pašu izdomātiem noteikumiem, reklāmām, sevis godināšanu, ārišķību, uzskatiem par pareiziem un ne tik pareiziem svētceļotājiem, godkārību...

Kādā brīdī Harolds pamodās kā no murga sev uzdodot jautājumu: «Kas ir šie cilvēki un ko es te daru?»

Ne jau Haroldam vai Kvīnijai šis šovs bija vajadzīgs. Harolds labprāt būtu gājis viens, viņam to visu bija grūti panest, taču atraidīt šos cilvēkus nespēja.

«Haroldu biedēja atšķirība starp to, ko zināja viņš, un to, ko iedomājās citi. Atskatīdamies uz nometni, viņš juta, ka, pat atradīdamies pārējo vidū, ir palicis nepazīstams. Ugunskurs bija vairs tikai vāra blāzma melnā tumsā. Viņu sasniedza balsis un smiekli — tur smējās svešinieki.»

Harolds saprata, ka pilnīgi bezjēdzīgi ir izšķiests laiks un turpināja ceļu vienatnē.

Tikai no diviem cilvēkiem viņam bija grūti šķirties: labās un līdzjūtīgās Keitas un neveiksmnieka Vilfa, kurš viņam atgādināja Deividu.

Skumji uz atvadām skan Keitas vārdi: «Tu nevari izglābt visus». Tādam cilvēkam kā Harolds bija grūti kādam pateikt «nē», taču būtu vajadzējis.

Vilfs bija labsirdīgs dabas bērns, drusku blēdīgs, drusku neveiksminieks, kurš cenšas dzīvot kā nu prot un spēj. Haroldam viņš iekrita sirdī, jo tik ļoti atgādināja Deividu — tikpat jauns, vējains un nepastāvīgs. Puisim ne vienu reizi vien bija nācies iekulties nepatīkšanās, taču Harolds redzēja viņā nobijušos un neaizsargātu bērnu.

«Viņš jutās tā, it kā tagad darītu Deivida labā visu to, kas palicis nepadarīts. Bija tik daudz kā tāda, ko viņš gribēja izskaidrot Vilfam.»

Pienāca brīdis, kad viņam vairs nebija spēka. Harolds daudzkārt nomaldījās, viņš vairs nespēja neko — kājas viņu nesa kaut kur... uz priekšu — noplīsušām drēbēm un apaviem, reizēm aukstumā drēbēdams, izmircis, izsalcis, reizēm neko nemanīdams sev apkārt, nomaldoties un atkal meklējot ceļu, pazaudējot ceļa virzienu un jēgu. Viņu arvien vairāk pārņēma izmisums un šaubas.

«Nebija iespējams aizbēgt no tā, ko viņš bija atskārtis, šajā naktī cīnīdamies par siltumu. Ar Haroldu vai bez Harolda — mēness tik un tā turpinās spīdēt un vējš turpinās pūst te stiprāk, te vājāk. Zeme pletīsies arvien tālāk, līdz sastaps jūru. Ļaudis turpinās mirt. Nebija nekādas starpības, vai Harolds iet, trīs drebuļos vai paliek mājās.»

Ja kādreiz viņu stiprināja sastaptie cilvēki, atmiņas par vietām, kur Harolds bija bijis, tad tagad viņš sevi neredzēja starp šiem cilvēkiem. Tagad viņi gāja Haroldam garām, pat neievērodami vai vairīdamies.

«Viņa iemītās pēdas, lai cik dziļas, aizskalos lietus. Itin kā viņš nekad nebūtu bijis

šajās vietās, nebūtu sastapis šos svešiniekus.»

Kad Harolds piedzīvoja visdziļāko, vientuļību, jutās nokāpis dzīves visdziļākajā aizā un nebija vairs ne spēka, ne gribas cīnīties, Morīna bija tā, kas mudina turpināt ceļu.

Sasniedzis hospisa vārtus, viņš tomēr nespēja saņemties. Viss, ko viņš savā pacilātībā bija izsapņojis, uzsākdams šo ceļu, bija izgaiss... Viņš pateiksies Kvīnijai, atdos dāvanas un... Un kas būs pēc tam? Vai viņš atgriezīsies savā un Morīnas atsvešināto attiecību pasaulē?

Neviens viņu te īpaši negaidīja. Šajā tukšumā Harolds līdz sāpēm izjuta, cik ļoti viņam pietrūka Deivida, Morīnas. Un līdz izmisumam sāpēja apziņa, ka neko nebija iespējams vērst par labu.

Ne eņģeļu kori, ne ļaužu gaviles, ne atziņīgi vārdi viņu šeit negaidīja. Tikai mūkenes klusi un laipni sacīti vārdi: «Esiet sveicināts, Harold.»

Tas bija ieskats grāmatā «Harolda Fraja neticamais svētceļojums». Kā notiks viņa tikšanās ar Kvīniju, vai viņiem izdodies izrunāt to, kas sakrājies un kādas sajūtas pārņems Haroldu pēc satikšanās ar Kvīniju, izlasīsiet grāmatā paši.

Šajā grāmatā lasītājs uzzina par Harolda domām, sajūtām un emocijām. Par viņa dzīves uztveri un tās jēgu. Taču, ko pa to laiku domā un pārdzīvo Kvīnija?

Par to savukārt lasiet Reičelas Džoiskas grāmatā «Mis Kvīnijas Henesijas mīlas dziesma», kas arī izdota palielinātā drukā.

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.